

Mykologická konference „Houby nejsou „na houby“ aneb Proč a jak chránit houby“

V časném předjaří, 20. března 2012, se do Jihlavy na Krajský úřad Kraje Vysočina sjeli z celé České republiky naši mykologové a zástupci institucí a orgánů ochrany přírody a diskutovali, jak chránit houby a jejich biotopy v České republice.

Organizace se ujaly a zdařilý průběh společně zabezpečily **Kraj Vysočina, Česká vědecká společnost pro mykologii a fa ARCDATA PRAHA s.r.o.**

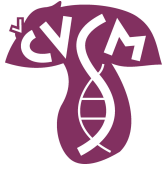
Náplň vlastní konference byla účelně a z hlediska logičnosti rozdělena do pěti na sebe navazujících tematických bloků, skládajících se z obsahově blízkých prezentací, po kterých zpravidla následovala živá diskuze.

Úvod konference patřil **Mgr. Danielu Dvořákovi** z Masarykovy univerzity v Brně a jeho příspěvku o významu hub pro ekosystémy (houby nepatří mezi rostliny, jsou samostatnou říší a jen pro ČR se udává několik tisíc druhů hub (makromycetů) větších než 0,2 cm). Vysvětlil životní nároky jednotlivých skupin hub a zmínil velký bioindikační potenciál hub (makromycetů) pro praktickou ochranu přírody. Od **Mgr. Jana Holce, Dr.** z Národního muzea v Praze

si účastníci vypočetli výklad o ochraně hub v České republice od jejich počátků až po současnost. Upozornil, že houby jsou orgány ochrany přírody neprávem opomíjenou skupinou (na území ČR existují pouze tři „mykologické rezervace“, což je ve srovnání např. s vyššími cévnatými rostlinami neskutečně málo) a připomněl důležité publikace - Červenou knihu 4, Chráněné houby ČR a Červený seznam hub (makromycetů) České republiky. Ve druhé polovině svého příspěvku se věnoval zásadám managementu lokalit z hlediska hub a jejich ochrany mimo chráněná území. **RNDr. Jan Borovička, Ph.D.** z Ústavu jaderné fyziky AV ČR se zabýval houbami ve smyslu jejich potravní strategie, závislosti na okolním prostředí a vlivu na něj (např. geologickou minulostí lokality nebo chemismem substrátu, kde vegetují) a vlivu lidské činnosti na jejich výskyt a četnost.

Nosným tématem **druhé části** se staly mykologické průzkumy. Blok začal **Ing. Jan Jones** z Krajského úřadu Kraje Vysočina. Popsal genezi plánu péče jako základního podkladu pro řízení péče o konkrétní území a jeho legislativní a smluvní rámec. V rámci sběru informací upozornil na důležitý a často opomíjený aspekt - nutnost znalosti historie využívání území a pozitivních či negativních dopadů vlivů člověka na něj. Biolog. průzkumy včetně mykologického, jakožto primární výstupy nesmí být samoučelné. Je nutné, aby byly použitelné v praxi, zhodnotily výsledky předchozí péče a dosavadních postupů. Musí obsahovat závěry, v nichž je navržen další postup. **RNDr. Vladimír Antonín, CSc.** z Moravského zemského muzea v Brně představil přítomným návrh nové „Metodiky

mykologického průzkumu". Popsal nové členění a nově definoval druhy mykolog.průzkumů a uvedl, které náležitosti musí mít kvalitně provedený mykologický průzkum a jakou formu musí mít výsledná závěrečná zpráva. Upozornil na práva i povinnosti jak zadavatele, tak zhotovitele. Využitelnost inventarizačních průzkumů v ochranné praxi přiblížil **Mgr. Ondřej Vítek, Ph.D.** z Agentury ochrany přírody a krajiny ČR (dale jen "AOPK ČR") z Prahy. Účastníci vyslechli, k čemu slouží mykolog. průzkumy a jaká je využitelnost dat v nich shromážděných (např. při vyhledávání nových MZCHÚ, v plánech péče, rozhodování

nebo péči o druh). Během svého příspěvku se dotkl také předávání dat mezi různými subjekty a Nálezové databáze ochrany přírody. **Mgr. Miroslav Beran** z Jihočeského muzea v Českých Budějovicích objasnil, jak se dělá mykologický průzkum s důrazem na odborný a časový aspekt. Vzbudil pozornost, když poukázal na současnou neuspokojivou praxi v odměňování tohoto druhu práce a ukázal na rozpory a nelogičnosti v ceníku AOPK ČR (prezentace je přístupná na těchto

web. stránkách). Zástupci AOPK ČR pozorně vyslechli příspěvek a přislíbili, že se této záležitosti budou věnovat a snažit se situaci co nejdříve napravit. Katalog biotopů České republiky (nové, rozšířené vydání) a jeho využití při mapování a průzkumech přiblížil **Ing. Luděk Čech** z AOPK ČR v Havlíčkově Brodě. Mimo jiné poznamenal, že na portálu AOPK ČR jsou veřejně přístupná data z mapování biotopů. Zástupce fy ARCDATA PRAHA s.r.o. **Ing. Jan Novotný** zase uvedl většinu přítomných do softwarové budoucnosti, když názorně nastínil současné možnosti využití mapových dat.

Tematická část tři obsahovala prezentace o dosavadních zkušenostech při managementu lokalit s výskytem vzácných hub. Úvod obstaral **Ing. Petr Hesoun** z Městského úřadu v Jindřichově Hradci s příspěvkem na téma zavádění nových zjištění a poznatků získaných při mykologických průzkumech do ochrany a péče lokalit na Jindřichohradecku v jižních Čechách. V minulých letech se v případech několika MZCHÚ podařilo některé ohrožené druhy hub zařadit v nových plánech péče mezi hlavní předměty druhové ochrany. Ze Správy CHKO Blaník se přijel podělit o zkušenosti

Ing. Mgr. Martin Kludys. Na příkladech NPR Ve Studeném, NPR Voděradské bučiny a NPP Luční dokumentoval zohledňování mykologického aspektu při péči o chráněná území. Přednáška **Pavla Špinara** z České vědecké společnosti pro mykologii rekapitulovala historii první „mykologické rezervace“ na našem území. Autor, který se ochranou hub v chráněném území Luční na Tábořsku intenzivně zabývá už od jeho vyhlášení v roce 1988, přitom uvedl nejrůznější problémy, které samotné vyhlášení a první roky existence tohoto chráněného území provázely, a také popsal změny, ke kterým tam v průběhu let došlo. Apeloval na nutnost osvěty a „mravenčí“ práce s veřejností v oblasti ochrany hub.

Blok čtyři o finančních nástrojích v ochraně přírody, legislativě vztahující se k mykologii, současnému stavu i připravovaným změnám v této oblasti byl plně „v režii“ státních institucí. **Bc. Roman Scharf** z Ministerstva životního prostředí (níže jen „MŽP ČR“) vyjmenoval všechny existující dotační tituly na úrovni „národní i evropské“. Z programů vhodných pro menší zásahy či opatření lze jmenovat Program obnovy přirozených funkcí krajiny s místem příjmu žádostí na konkrétních pracovištích AOPK ČR. Akce většího rozsahu je možné finančně podpořit a zaštitit z Operačního programu Životní prostředí, prioritní osy 6. **Ing. Jan Šíma** z MŽP ČR pohovořil o již dlouhodobě připravované aktualizaci seznamu zvláště chráněných rostlin a živočichů (včetně 82 druhů hub) v rámci prováděcí vyhlášky č.395/1992 Sb. k zákonu č.114/1992Sb., o ochraně přírody a krajiny (schválení se předpokládá ve druhé polovině roku 2012 a následná aktualizace přibližně po pěti letech, v návaznosti na aktualizaci červených seznamů). O možnostech náhrady újmy za ztížení lesního hospodaření dle § 58 zákona č.114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny ve vztahu k hospodaření v „lesních rezervacích“ promluvila **Mgr. Lucie Tomášková** z AOPK ČR. Charakterizovala zákonný rámec, institut náhrady újmy a kompetence dotčených státních institucí. Věnovala se různým formám omezení vlastníků či nájemců a objasnila podmínky, za kterých vzniká nárok na finanční náhradu za způsobenou újmu včetně určení její výše.

I když se již blížil závěr konference, v rámci **bloku pět** vzbudili nemalou pozornost experti svými prezentacemi zaměřenými na vztah hub a mrtvého dřeva ponechaného v lesích. Na základě dlouhotrvajících projektů (mimo jiné i v některých chráněných územích na Českomoravské vysočině) představil **Ing. David Janík** z Výzkumného ústavu Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví „set“ o získaných výsledcích a zkušenostech týkajících se objemu a struktury odumřelého

dřeva v lesích střední Evropy. Tempo rotace biomasy, poměr objemu porostní zásoby vůči odumřelému dřevu a management odumřelého dřeva, to byla prezentovaná témata. Se zaměřením na aspekty ovlivňující druhovou pestrost některých lignikolních hub na lokalitě proběhl příspěvek **Mgr. Václava Pousky**. Seznámil účastníky s vlivem objemu (množství) odumřelého dřeva na druhové složení hub v horských smrčínách na Šumavě, se závislostí výskytu některých druhů na průměru padlých kmenů a s odlišnými modely „osidlování“ mrtvých kmenů houbami v závislosti na důvodu odumření stromů (vývraty, souše, zlomy, stromy skácené apod.) Zajímavé výsledky měl projekt, v jehož rámci byla studována diverzita hub v závislosti na způsobu lesnického hospodaření. Ozřejmil je **RNDr. Jan Hofmeister, Ph.D.** z firmy Ekologické služby s.r.o. Na vybraných výzkumných plochách v několika České republicy se sledovalo a dospělo k těmto zjištěním: průměrný celkový počet druhů i výhradních druhů hub je jednoznačně nejvyšší v porostech bez aktuálních hospodářských zásahů; plochy s vysokým počtem lignikolních druhů jsou druhově nejbohatší; všechna prostředí hospodářského lesa jsou ve srovnání s rezervacemi celkově výrazně chudší na druhy zařazené do Červeného seznamu hub (makromycetů) ČR; plochy v rezervacích mají nejvyšší počet výhradních druhů, ale většinou zároveň také nejvyšší počty druhů „běžného“ hospodářského lesa; počet druhů makromycetů vzrůstá s objemem „přirozeně vzniklého“ odumřelého dřeva (> 5 cm) a stejná závislost byla zjištěna i pro počet druhů Červeného seznamu hub (makromycetů) ČR.

V řadě ohledů šlo o historicky první celostátní a skutečně reprezentativní setkání mykologů zabývajících se výzkumem diverzity hub (makromycetů) v ČR a zástupců orgánů ochrany přírody. Nesporným přínosem konference byl fakt, že umožnila jak mykologům, tak i pracovníkům orgánů ochrany přírody vhléd do práce kolegů reprezentujících „druhou stranu“. Každý účastník mohl vysvětlit svoje názory a pohledy „na věc“ a veřejně představit svoje návrhy na řešení aktuálních problémů, popř. „oprášit“ nebo nově formulovat různé otázky. Pochvalou a zadostiučiněním pro organizátory je skutečnost, že ne jeden účastník po ukončení akce vyjádřil přání jejího pravidelného opakování. Potěšující byla opravdu nečekaná účast - 100 registrovaných účastníků.

Organizátoři děkují všem, kteří pomohli nebo se podíleli na zdárném průběhu akce.

Napsal Ing. Marek Brom a konferenci fotograficky zdokumentoval Ing. Jan Hlásek.

Za hlavní organizátory RNDr. Vladimíra Antonína, CSc., Mgr. Miroslava Berana a Ing. Marka Broma už zbývá jen obligátní: **„Ať rostou“!!!**

